

מאה במרחק הזמן

(1923-2023-2123)

סיגל בן עמרם
צביקה גיא
תמר דודכריספי
עמרי חולון
עדנה חלד
יוחאי סער
אסתר קאפח
חן קפלן
יורם רומם
איריס שני

מאה במרחק הזמן
(1923-2023-2123)

גיליון 100 מתחיל...

אנחנו לא ממש מאמינים אבל הגענו לזה... גיליון המאה שלנו!

אז אמנם עדיין לא הגענו למאה שנים, אבל גם הישג כזה מעורר בנו סקרנות לפרספקטיבה של הזמן. לכן בחרנו הפעם בנושא מיוחד - קראנו לו "מאה במרחק הזמן (1923-2023-2123)".

לגיליון המאה שלנו ביקשנו לקבל יצירות על העבר והעתיד במרחק של מאה שנים מההווה. תוכלו לקרוא כאן על יחסים בין-אישיים, על מצב החברה, על הטבע, על טכנולוגיה או אירועים היסטוריים או עתידיים.

על כל מה שהיה יכול להתרחש ב־1923 או לחלופין יתרחש ב־2123, במרחק הזמן של מאה שנים.

מאחלים לכם ולנו עוד מאות גיליונות ומאות שנים של יצירה עברית פורה ומעניינת.

קריאה מהנה,

אלירן דיין, יאיר בן-חור, רובי גורדון, עמליה ויניק

ירחון "מוטיב" הוא כתב עת מקוון לעת עתה המתפרסם אחת לחודש.

כל גיליון יעסוק בנושא שהמערכת תבחר, ויפורסמו בו עשר יצירות.

העבודה בירחון מתבצעת בהתנדבות מלאה, אי לכך אין לצפות לתגמול כספי כלשהו על פרסום יצירות, לרבות לא לתמלוגים כלשהם; בשליחת יצירה לפרסום מאשר היוצר את אפשרות פרסומה בירחון, ולא יהיו ליצר השגות או טענות באשר לפרסום או לאי-פרסום יצירתו בירחון.

ליאורה דיין ז"ל הייתה אוהבת אדם. אהבתה הגדולה ביותר הייתה למילה הכתובה ולקריאת ספרות ושירה, ואותם קראה עד סוף ימיה.

ירחון "מוטיב" נוסד לזכרה ונושא את שמה.

מאה במרחק הזמן
(1923-2023-2123)

הקדמה מיוחדת מאת המייסד והעורך הראשי – אלירן דיין

מאה גיליונות במאה חודשים

הגיליון אותו אתם קוראים כעת הוא גיליון המאה של כתב העת מוטיב לשירה וספרות. זהו ציון דרך משמעותי ומרגש מאוד בעבורי באופן אישי ואני בטוח שגם בעבור חברי לצוות – יאיר, רובי ועמליה – שהולכים לצדי בנתיב היצירה שבנתיבי כבר שנים ארוכות יד ביד ובהמון מסירות ושליחות ולכן אני חורג ממנהגי וכותב את אשר על ליבי.

לפני מאה חודשים פורסם הגיליון הראשון שלנו שעסק בנושא התחדשות. באותם ימים לא חשבתי כלל שנגיע לגיליון המאה. למעשה, הייתי בטוח שהמיוס הזה יחזיק מעמד גיליונות ספורים בלבד. את כתב העת הקמתי לזכרה של אימי שאהבה את המילה הכתובה וגמעה ספרים רבים בימי חייה. חשבתי כי כתב עת העוסק בשירה ובספרות הוא המיוס המתאים להנצחתה. יצאנו לדרך אני וחברי העורך, הנקדן והמשורר יאיר בן-חור. ידעתי כבר בהתחלה שאני רוצה אותו בצוות שלי כי הוא מהטובים בתחום. חשוב היה לי שכתב העת יהיה איכותי. יחד גיבשנו את הכללים והתקנון. בגיליון הראשון אף אחד לא ידע בדיוק מי אני ולא ממש רצו לפרסם אצלנו. אני זוכר את יאיר ואותי פונים לאנשים לקבלת שיר או סיפור. קיבלנו המון תגובות שליליות והרבה אנשים התעלמו או סירבו לבקשתנו. בכל זאת הצלחנו לגבש עשר יצירות במאמץ רב ויצאנו לדרך. בגיליון השני כבר שלחו אלינו ממש מעט אנשים ועדיין פנינו לרובם. אחד מאלו ששלחו אלינו סיפור היה הסופר, העורך והמאירי רובי גורדון. אני זוכר שכבר כשקראתי את הסיפור הראשון ששלח אלינו התחברתי לצורת החשיבה שלו ולכתיבה האחרת. לא ידעתי אז שרובי יהיה חלק כל כך מרכזי וחשוב בכתב העת וגם בחיי. לקראת סוף השנה הראשונה של כתב העת חווה יאיר טרגדיה משפחתית קשה וכפולה והקדשתי את הגיליון של אותו החודש לשירתו שלו. באותה העת הבנתי שכל שאנחנו מפרסמים עוד ועוד גיליונות לא נוכל לנהל את כתב העת רק שנינו ולכן חיפשנו עורך נוסף. הבחירה הייתה מובנת מאליה ואפילו לא התלבטתי בנושא. אני זוכר שהרמתי את הטלפון ליאיר ושאלתי לדעתו על רובי. יאיר נתן את ברכתו וכך מצאתי את עצמי מרים טלפון נוסף לרובי, בחשך רב. לא הייתי בטוח שיסכים אבל קיוויתי. ראיתי את עבודתו, אהבתי את כתיבתו והרגשתי בליבי שמדובר באיש מוכשר וטוב לב. בדיוק מה שחיפשתי. לשמחתי, רובי הסכים ומאז הצטרף לצוות.

בתחילה, אני מודה, היה קשה לי קצת לשחרר. שנינו גם מגיעים מרקע גרפי ולכל אחד מאיתנו חשיבה גרפית שונה ולכן בגיליונות הראשונים לקח לי זמן להבין מה רובי עושה. עם הזמן נתתי לו יותר ויותר חופש וככל ששחררתי גיליתי יותר ויותר את הכישרון שלו. כל פעם הוא הפתיע אותי מחדש ברעיונות מקוריים, באיורים ובעיצובים לגיליונות – למעשה עד היום.

בתקופת הקורונה הצטרפה לצוות עמליה ויניק, חברת ילדות אהובה שלי ומוכשרת, שהכניסה למוטיב את הרגש והזווית הנשית. מצאתי את עמליה קוראת יצירות של אנשים וצוחקת או בוכה מולן. ידעתי שהיא כולה לב אחד גדול אבל לא ידעתי עד כמה היא מתחברת ליצירות אותן היא קוראת.

בניגוד לכתיבי עת אחרים, אין למישהו מאיתנו, גם לא לי, יתרון על האחר. כל אחד מאיתנו קורא לחוד את היצירות המתקבלות ובוחר לברור ורק בסוף אנחנו מסכמים את הבחירות ורואים מי משתתף בגיליון. אני חושב שבכל השנים אולי

מאה במרחק הזמן
(1923-2023-2123)

הטלתי וטו פעמיים או שלוש ובעיקר כדי לתת במה ראשונה לאנשים שלא קיבלו כמה במקומות אחרים. הרבה מהכותבים כיום בעולם השירה והספרות התחילו אצלנו ואנחנו גאים ושמחים על כך. אנחנו גם שמחים שכיום ישנם הרבה אפשרויות לכותבים – הרבה כתבי עת מתחרים, ערבי שירה, מיזמים ועוד – יש מקום לכולם!

וכך, מאה גיליונות – 4 עורכים. אני מודה כל יום שיש לי אותם. זה לא מובן מאליו ובטח לא מובנת מאליה העובדה שאנחנו עובדים בצורה הרמונית ונטולת אגו ונטולת ויכוחים. כולנו באמת עושים בכל חודש את כתב העת למען הספרות והשירה ואהבת המילה הכתובה. לעיתים אני מרגיש שאימא שלי שלחה לי את כל האנשים הטובים האלה שמקיפים אותי במוטיב. אנחנו עובדים כבר כמו מכונה משומנת ואני לא יודע מה אעשה אם מישהו מהם יעזוב יום אחד וכל יום אני מתפלל שזה יימשך עוד שנים רבות עם אותה צוות קיים, כי לא אשיג צוות כזה בשום מקום אחר.

מכתב העת נולדו מיזמים נוספים וגם נוצרו חברויות נוספות. החשובה שבהן מבחינתי היא החברות ושיתוף הפעולה שלי עם המשוררת והסופרת עדנה אפק. חברות אמת שנולדה ממוטיב. עדנה הייתה בין הראשונות לשלוח לנו יצירות ולאט לאט הכרתי אישה מיוחדת, ישירה, עם ראש דומה לזה שלי שכל עשייה משותפת שלנו מעשירה אותי ומשמחת את לבי.

במהלך השנים הפקנו במוטיב אסופות וקיימנו ערבי שירה, זכינו במלגה קטנה ובהכרה. פרסמנו גיליונות ייחודיים עם המרכז לבריאות הנפש גהה ועם עמותת עמך ומוזאון בית לוחמי הגטאות, הפכנו להיות המנהלים של תחרות הכתיבה הארצית לילדים הגדולה והוותיקה בארץ ועשינו ואנחנו עושים עוד דברים רבים למען עולם השירה והספרות. ספגנו לא מעט טרוניות והתנגחויות, האשמות וזלזול אבל כל אלה כאין וכאפס לעומת כל העשייה של כולנו. היצירה היא הדבר החשוב באמת ומכתב עת קטן בתחילת הדרך – כיום, אי אפשר להתעלם מאיתנו. אפשר לאהוב, אפשר לא – אבל אנחנו פה.

את הכל אנחנו עושים בהמון אהבה ואני מקווה שאוכל יחד עם חבריי להמשיך לעשות זאת עוד שנים ארוכות. אני מוקיר את הצוות המופלא שלי בכל עת ומוקיר תודה גם לכם הקוראים והכותבים.

לא האמנתי שאגיע לרגע הזה ואני מקווה שנתראה גם בעוד מאה גיליונות. הפעם, אני כן יכול לקוות ולהאמין שזה יקרה.

אלירן

מאה במרחק הזמן
(1923-2023-2123)

איריס שני

חורף '23

לזכרה של סכתא שלי, גניה קורן

חָרֵף 1923 וְאַתָּה בַּת שָׁנָה

בַּלְבּוּב,

הֵיכֵן שְׂרוּחוֹת הַבֶּקֶר טוֹפְפוֹת הַלְיוֹךְ וְשׁוֹב

כְּכַנְפֵיהֶן שֶׁל צְפָרִים מְקוֹמִיּוֹת עֲטוּרוֹת אֶפֶר מְרַגְלִיּוֹת,

מְרַעֲפוֹת תּוֹעֲפוֹת נַחוּמִים עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה.

כְּפוֹר וְעָרְפֶל מְכַסִּים עַל הַכֹּל

כְּמוֹ תְמוּנָה שֶׁקָּפְאָה מִתּוֹךְ סֶרֶט יָשׁוּן.

אִם חוֹפְרִים בְּמַעֲבֵה הָאֲדָמָה,

אֶפְשָׁר לְמַצֵּא תְפוּחֵי אֲדָמָה

כְּשֶׁרָשִׁי חַיִּים בְּסֶתֶר הַמְדַרְגָּה.

יְמֵי הָאוֹר שֶׁל דְּמָמָר הוֹלְכִים וּמִתְמַעֲטִים,

אֲכַל הָאֶשֶׁר עוֹדְנֵי כָּאֵן

וְכֵף גַּם יְמֵי הַתֵּם

כְּמוֹ הַשָּׁמֶשׁ הַמְאִירָה חֲסָדֶיהָ הַקְּטָטִים

בְּנִשְׁמַת כָּל חַי וְאֵלֶם

לְפָנֵי שְׁתֵּרֵד הָעֲלֻטָּה.

הַשֶּׁלֶג נֶעְרַם סְבִיב, הֵיכֵן שֶׁמְכַסֶּה הַשֶּׁקֶט כְּחוֹתֵם,

וְהַזְמַן עוֹמֵד מוֹלְקֵת בְּלִיַּת קְדְרוֹתוֹ הַסְמוּיָה.

כָּאֵן הַחַל מִסַּע חַיִּיךְ, הֵיכֵן שֶׁמְגַעוֹ שֶׁל הַטְּבַע עוֹדוֹ רַחוּם

כְּאוֹרֵחַ הַנוּטָה לְלוֹן וְעַקְבוֹתָיו כְּבוֹאוֹת וְצִלָּיִם.

בְּדַמְיוֹנֵי אֲנִי שָׁבָה אֶל רִגְעֵי יְלֻדוֹתֶךָ, לְפָנֵי שִׁיגִיחַ הַיָּרֵחַ

בְּעֵינֶיךָ.

שְׂרָשִׁי הָעֵץ הַסְמוּכִים לְבֵיתֶךָ שְׁלוּיִם כְּפִנְיֶךָ.

כָּאֵן הִנֵּה בֵיתֶךָ, מוֹלְדֵת רֵאשׁוֹנָה.

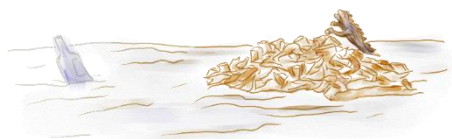
מאה במרחק הזמן
(2123-2023-1923)

תמר דוד־כריספי

טביעתו של הים

הים אינו יודע מגווח!
ערמות האשפה שלפני 100 שנה
צפו להן בין הגאות והשפל
הפכו במהרה לאיים של אשפה.
יצורים עקמי אדרה,
פעלי עינים קפואות מבט
ובליל של צבעים,
מתפשים את מעט המים
שנותרו להם למחיה
בתוף עיי האשפה.

מאה ברחק הזמן
(1923-2023-2123)

סיגל בן עמרם

אגדת האדם הקודם

עָרַב קָרִיר עַל יַד מַעְרָה

מִשְׁפָּחָה מִתְקַנְסֶט סָבִיב מְדוּרָה

נִכְדָּ יוֹשֵׁב עַל בִּרְכֵי סָבוּ

מִבְקָשׁ סִפּוּר לִפְנֵי הַשְּׁנָה.

”אָבֵל סָבֵא, לָאָן נִעְלְמוּ הַדְּבָרִים הַטּוֹבִים,

שֶׁהָיוּ לָאָדָם הַקְּדוֹמוֹן הַקְּדוּם?

מִדּוּעַ אֲנַחְנוּ לֹא נִהְיִים מֵהֶם?

וְלָמָּה אוֹמְרִים שֶׁהַפְּדוּר הַגְּדוֹל הַתְּנַקֵּם?”

”סָבֵא, סִפּוּר לִי אֵיךְ הָיָה פַעַם

לִפְנֵי שֶׁהַפְּדוּר הַגְּדוֹל הַתְּנַקֵּם.

מִה סִפְרָה לְךָ סִבְתָּא שְׁלֶךְ

עַל הַחַיִּים בְּעֵדוֹן הָאָדָם הַקְּדוּם?”

”הָאֲגָדָה מִסִּפְרֵת שֶׁהַפְּדוּר הַגְּדוֹל

נִתַּן לָאָדָם הַקְּדוּם בְּלִי חִשְׁבוֹן:

שְׁמֵשׁ, מִים, אוֹר, אֲדָמָה,

מִחְצָבִים, תְּבַלְיָנִים וּמְזוֹן.

”הוֹ, נִכְדִּי, בְּעֵדוֹן הָאָדָם הַקְּדוּם,

הַחַיִּים הָיוּ עֲשִׂירִים וּנְעִימִים.

הָיָה לָהֶם חֲשֵׁמֶל, טַלְפוֹן וְאֵטוֹם

מְכוּנִיּוֹת, מְטוֹסִים וְאֶפְלוּ מִים זוֹרְמִים.”

”אָבֵל בְּנֵי הָאָדָם לֹא הִעְרִיכוּ דְבַר

הֵם רָצוּ עוֹד וְעוֹד מִתְנוּת,

נִלְחָמוּ זֶה בְּזֶה וְהַפְּצִיצוּ שְׁנֵאָה

הַפְּדוּר הַגְּדוֹל לֹא עָמַד בְּדִרְיֹשׁוֹת.

”כָּל זֶה נִשְׁמַע מְאֹד מֵעַנְנֵן

וְעַם זֹאת לֹא בְּרוּר לִי כָלֵל

סָבֵא, סִפּוּר לִי: מִה זֶה מְטוֹס?

מִי צְרִיף טַלְפוֹן? וְלָמָּה מִשְׁמֵשׁ הַחֲשֵׁמֶל?”

”הוּא קָרִס, הַתְּחַמֵּם וְאַחַר כֵּן קָפָא

הָאֲדָמָה הַתְּבַקְעָה, מִי הָיָם סְעָרוּ

אֵשׁ וּבִצְרָת, עֲשָׂן וְאֶבֶק...

רַק בְּנֵי אָדָם מְעַטִּים נִשְׁאָרוּ.”

”דַּמְנֵן לְךָ, נִכְדָּ, צַפּוּר עֲנֻקִית

שְׁמִסִּיעָה אֲנָשִׁים לְמִקּוֹמוֹת רְחוֹקִים

שְׁמַעְתִּי מִסִּבְתָּא שְׁלִי, שֶׁסִּבְתָּא שְׁלָה

עוֹד הִסְפִּיקָה לְעוֹף כְּכָה בְּשַׁחֲקִים.

”אֵל תְּדַאָג סָבֵא יָקָר,

הִלְקַח נִלְמַד, הַטְּבַע שֶׁחִזַּר

הַפְּדוּר הַגְּדוֹל שׁוֹב נוֹתֵן מִתְנוּת

וְאֲנַחְנוּ נִשְׁמַר עֲלֵיו מִכָּל מִשְׁמַר.”

”בְּעֲזַרַת הַחֲשֵׁמֶל אֶפְשֶׁר לְהֵאִיר מְעֻרוֹת

לְבַשְׁל, לְחַמֵּם, לְהַפְּךְ אֶת הַחֲשֶׁף לְיוֹם.

הַטַּלְפוֹן שְׁמֵשׁ לְשִׁיחוֹת בֵּין אֲנָשִׁים

וְצַר לִי, אֵינְנִי זוֹכֵר מִה עָשָׂה הָאֵטוֹם.”

מאה במרחק הזמן
(1923-2023-2123)

יורם רומם

מסע בזמן

מי לא הנה רוץה לחזר בזמן, אפלו לגיחה
כמו טיול תרמילאים לתקופה קדומה
כמו מיסיונר שיצא לאפריקה להפיץ את הבשורה
מתפשי הזהב שנדרו למערב שם באמריקה
או חלוצי עליה שניה שהתישבו בכנרת ובנגנה?

לו רק נכלתי לנגע אהד לצאת למסע בזמן
אבל לאן?

לאישם בעבר הרחוקרחוק גראשית הציוויליזציה
או לתקופת בית שני בימי הזהר של ממלכת יהודה
לסלונים החשאיים בצרפת בימים שקדמו למהפכה
או לקבוצות הפועלים שבמנו ידיהם יצרו ארץ חדשה.

ואני, אני יודע לאן?

הייתי רוץה להגיע לנגנה בתחלת המאה העשרים
לחיות אתם את אותם רגעים המלאים כל כך
בחדות נעורים, בחזון של ראשונים, ברוח חלוצית
שלא נס לחה גם אחרי יותר ממאה שנה.

אבל אני כאן בארץ מכורה, בתקופה מוצפת שנגאה וסגורה
שאיש לא ירצה לחזר אליה, בטח שלא מבחינה.

מאה במרחק הזמן
(1923-2023-2123)

עמרי חולון

עתידים

יום יבוא וכולם יכירו בגדולתי, ניחם את עצמו יוספוס בן־שלום, או לכל הפחות אימא תאהב אותי. לא היה זה שקר. למיטב ידיעתו, העולם הוסיף להתקדם אל עבר הטוב ואם עשה כבר דרך ארוכה כל כך בוודאי יגיע גם אליו לבסוף. צריך היה רק לחכות. שנה או עשר. מה זה משנה? מאז ההסכם רבו פריצות הדרך בתחום הרפואה וכיום חי האדם הממוצע עד גיל מאה לפחות. לתוהים אם יש בכך טעם הוסבר כי אם נמתין די זמן הצרות ישיכלו לפתור את עצמן. בדיעבד נדמה כי צדקו. השלום הביא עימו שינויים איך־ספור ורובם המוחלט לחיוב. הועילה לכך הסכמתם של בני האדם להיקרא כולם בשם משפחה אחד. אומנם נוכח ריבוי השפות נערכו וריאציות קלות בצורת ההגייה, אך הכוונה נותרה זהה. "פיססון" נקראו האנגלוסקסים, "אָבֶן־סאַלם" הערבים ו"פִּילִיוֹספֶּס" הלטינים, שהתלוננו תחילה כי השם מורכב מדי אך התמתנו לבסוף בתמורה להכרה בעליונותה היחסית של תרבותם. יוספוס היה ממי שכוננו ה"נותרים", כלומר הנותרים מאחור – אלה שהשינויים לא הספיקו לשפר פלאים עוד את חייהם. דומי והוא לא ננטשו חלילה, כלל וכלל לא. אלה שמצאו עצמם מתוסכלים ממצבם נשלחו למרכזי סבלנות, שבהם יוכלו להמתין בנעימים עד שתבוא התועלת גם אליהם. זה לא היה מדע מדויק, אך בעזרת בניית סביבה נעימה אפשר היה, כך העריכו, להאיץ את תהליך ההשלמה עם הטוב.

בחודשיים האחרונים מצא עצמו יוספוס שוהה במרכז שזכה. סופקו לו אוכל, בידור ואף אישה, שהייתה מאושרת כל כך שכלל לא הייתה מודאגת מפניו השמוטות. נעמה קראו לה והוא אהב אותה, או לכל הפחות חיבב. בכל יום אחרי עבודתה הייתה נשלחת אליו לשעתיים והוא שמח על בואה. גם התעצב בלכתה, אך בכל זאת היה משהו חסר. כמה שניסה – ופנאי רב היה לו לעשות זאת – לא הצליח להבדיל בין שחקר לו לשאר נסיבותיו. מומחי המרכז כולם ניסו לעזור לו. עודדו אותו לעבור שלל טיפולים. אך דבר לא הועיל יתר על המידה, ובשנים אלו אם לא יתר על המידה, כאילו לא הועיל בכלום. יוספוס מצא את נחמתו בכך שהוסיפה לבוא. באחד הטיפולים שעבר הציע לו המומחה לכתוב לה מכתב, להתוודות. ואלה היו דבריו:

נעמה היקרה, שלום.

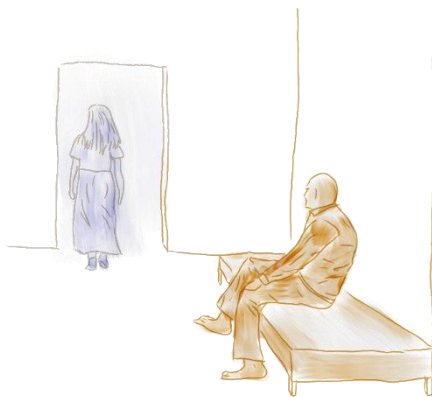
מאז בואך השתפר מצבי פלאים. כשמך נעמת לי מאוד ואף כי עוד לא מצאתי את מידת האושר הנדרשת, אני בטוח כי בזכותך היא הולכת וקרבה. אמש, לאחר שעזבת, ישבתי על מיטתי לבד, חשבתי עלייך. אומנם לא היו מחשבות אלו עקביות כך שאוכל לתארן כאן, אך מחובתי לציין כי העלו על פניי חיוך. אבשלום, שכני החדר, הביט בי בתמיחה. הלוא מעולם לא הבחין בי מתנהג כך. כששאל לפרש העניין התנצלתי ואמרתי כי פרטי הוא. לא אוכל לתארך אלא בפנייך.

מאה במרחק הזמן
(1923-2023-2123)

המומחה קרא את המכתב. ידו חלפה בזקנו הלבן ונדמה היה כי חושב מה לומר. יוספוס שתק גם כן ויותר מכך אף הביט ברצפה – מנהג שידע כי הפך בלתי מקובל עם השנים. "אני חושב שמוטב יהיה שלא תפגשו עוד", הכריז המומחה לבסוף וסימן למזכירו שיגיע. תחילה המתין לתשובתו של יוספוס אך היות שזו לא באה, לחש דבר מה באוזו של האחרון ושלה אותו לדרכו. כשסוף־סוף התעשת שאל אותו: "למה?" ואף כי הייתה זו התגובה הצפויה ביותר, נדמה כי מטפלו מתקשה להשיב לה. "מפני ש..." החל ומשך אחורנית את שערו הארוך. "אין דבר המרחיק, אם נותר מחוץ להישג הלב, מן האושר כקרבתו".

מאה במרחק הזמן
(2123-2023-1923)

יוחאי סער

מאתיים שנות עובש

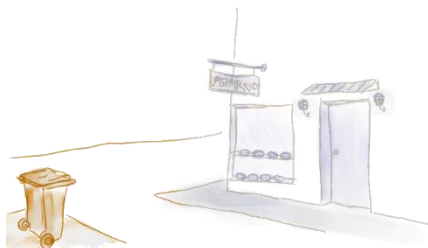
סבא רבאדבא שלי היה מייצר גבינות באיטליה ואיכות מוצריו הייתה ידועה בכל העולם. בזמנו לא היה שליט שהסכים לבוא אל השולחן בלי לראות גבינת "מוצר" אלה גבצהוּבונו", מחירה היה קילו זהב לגרם

ועוד רצו לשלם לו יותר. אבל מוצר־אלה היה בזבזן, לכן לא רצה להחזיק בהרבה זהב ובכל זאת רצה לחשוב על דרך יעילה שיוכל להבטיח את העתיד הכלכלי של צאצאיו.

זה לקח לו יותר משנה, אך הוא הצליח לייצר את הגבינה היקרה בהיסטוריה של העולם. גרם בודד היה שווה שלושים ק"ג זהב. ועם כל שנה שעברה, הערך הוכפל. הגבינה הועברה סגורה במשך מאה שנה

עד שהגיעה לסבא שלי, הוא פתח אותה מול מומחה גבינות שבחן את העובש וכל צורותיו. אחרי דגימה ארוכה קבע שגרם בודד שווה לבניין בתל־אביב. סבא התרגש אך החליט לא למכור כי לב הזהב שלו אמר שצאצאיו יקבלו מהגבינה אפילו יותר.

ביום המיוחל שבו הגבינה הגיעה אליי, רצתי אל מומחה מקצוען. הוא פתח אותה וסתם את האף, "איכס, זה רקוב!" וזרק את הגבינה לפח.

מאה במרחק הזמן
(1923-2023-2123)

צביקה גיא

יומעצמות

“תפסו אותי, תברח!”

הצעקה של אלעד החרידה את הלילה השקט. התרוממתי מאחורי השיח והתחלתי לרוץ בטירוף במורד הגבעה.

נתקלתי בשיחים ובאבנים, ספק רץ ספק מועד, הרגליים נעו מעצמן והידיים נשלחו לכל עבר בניסיון לשמור על יציבות. ענפים נמוכים חבטו בפניי ושיחים קוצניים שרטו את רגליי.

מאחורי שמעתי צעדי ריצה מהירים, או אולי רק דמיינתי. ניסיתי להציץ אחורה ואיבדתי את שיווי המשקל, מסתחרר בחוסר שליטה מטה במדרון התלול. גזע עץ שהופיע באורח פלא מהעלטה הציל אותי. נאחזתי בו מתנשף, וייצבתי את עצמי. שום צעדי רדיפה לא נשמעו.

חיבקתי את הגזע המושיע והסדרתי את הנשימה. מאחוריי, מרחוק, שמעתי הדים של קולות המאבק. אלעד צעק וקילל. לא היה לו סיכוי.

ביד החזקתי שארית שקית פלסטיק קרועה. התכולה היקרה שלה התפזרה לאורך עשרות מטרים תוך כדי מנוסה. את שק הפחמים שהיה על כתפי נטשתי מייד כשהתחלתי לרוץ.

אלעד המסכן בדיוק סיים להרכיב את הרגליות לתחתית קופסת המתכת כשהפתיעו אותנו הכלבזורים. כנראה ראו את חתימת חום הגוף שלנו כשהתקדמנו דרך החורשה. בטח היו מריחים ממילא את הבשר הנשרף, אבל זו רק השערה. לא ידעתי מה ריחו של בשר שרוף ואם הכלבזורים בכלל מתוכנתים לזהות אותו.

בוודאו הישן שאלעד הראה לי ראו במטושטש מין קופסה נמוכה שעליה הונחו פיסות של מה שנראה כבשר נא מסוג כלשהו. כל המתקן העלה עשן סמיך והקשה מאוד להבחין בפרטים.

הוודאו, סוג של כתבה ערוכה, תיאר בשפה מליצית את חגיגות “יומעצמות”.

חיפשנו ברשת אבל לא מצאנו שום אזכור למנהג או לחג.

לא מפתיע. אומרים שרוב המידע שם שוכתב אחרי המהפכה של 2074. אף מורה או מבוגר ששאלנו לא ידע במה מדובר.

ידענו שאנחנו חייבים ללכת על זה.

אלעד פירק שבכת ברזל ממאוורר ישן שמצא אצל סבתא שלו. זה נראה די דומה. הוא הביא גם ארגז מתכת נטול מכסה, לא ברור מהיכן.

הבעיה האמיתית הייתה להשיג נתח של בשר טרי. האספקה הביתית הרגילה כללה פיסות מודפסות של “חלבון ממקור חי” שהתאימו לתצרוכת יומית של בוגר ממוצע.

מאה במרחק הזמן (1923-2023-2123)

פסי חיתוך אפשרו לבצוע את הפרוסה השניים או לארבעה חלקים כדי שתתאים לשאר האוכלוסיות. לא ניסינו אף פעם לחמם אותן.
הפעם הברקתי אני... "אולי נתנדב במעבדה השבוע?"

בבוקר שאחרי הגענו לפני תחילת הלימודים. מקרר החנקן לא היה נעול, הוצאנו שלוש ערכות ומיקמנו אותן בתחתית ארון האינקובציה.
אחרי שבוע במצב האצה נשאר עובר אחד. זה כל מה שהיינו צריכים.
עוד שבועיים, ופלומה צהבהבה כבר כיסתה את הגוף הוורוד. אפשר היה לראות את פעימות הלב מרעידות את בית החזה של הגוזל.

אלעד הגביר את מינון המינרלים והוסיף עוד חומרי הזנה והאצה. הציפור תפחה לה ממש מול עינינו.

ידעתי שכמעט אין לה מוח, העופרים הונדסו כולם ככלי עזר לימודי, אבל קצת קיוויתי לראות אותה פוקחת עיניים, זוקפת כרבות ומקרקרת, כמו התרנגולות שרואים בסרטים וכאלה.

אגלי זיעה כיסו עדיין את מצחי ורוח הלילה הצוננת קיררה את גופי במהירות. שקט השתרר, לא שמעתי שום נביחות של כלבזורים מחורבנים, אבל גם לא את אלעד. אם הצליח לברוח היה כבר מגיע. זו הדרך החוצה מהפארק. מפה יכולנו בנקל להיעלם אל סבך המסועים הממונעים והחשמליות שחרצו את העיר.
בהליכה שפופה התחלתי לעשות דרכי חזרה במעלה הגבעה. מדי כמה צעדים עצרתי, כורע מאחורי שיח או מסתתר מאחורי עץ. כשהגעתי לקרחת היער הקטנה, במקום ששם פרקנו את הציוד שעה קודם לכן, כבר היה המקום ריק.
על האדמה ניכרו סימנים. עקבות מחומשות של כלבזורים, צמחייה רמוסה, סימני גרירה.

שלפתי את הטלפון, דפדפתי מהר ל"אלעד, אימא של"

"אימא של אלעד... כן... התקשרו אלייך כבר? כן... מצטער... אני יודע... תפסו אותנו עוד פעם".

מאה במרחק הזמן
(1923-2023-2123)

חן קפלן

בעוד מאה שנים

אם נזכה בעוד מאה שנים,
לפסע בשביליך הנשפחים,
מהחלון יזרחו גרות לשבת המלכה,
וטנק מפיה ישכח בגבול הרצועה.

שם יסתימו עבודות התחזוקה,
ובולען אחרון יפער באדמה,
ויציף רחובות בעיר הגדולה,
כמו מערכון נושן מקום המדינה.

אז בירושלים, בעיר העתיקה,
תשמע מנגינת כנור חדשה,
ובעת רחמים, באור דמדומים,
ינצנצו בתי המקדש הקדומים.

אם נחיה בעוד מאה שנים,
ונשוב אל אותן הדרךכים,
בתרמילים צמוסי זכרונות,
על הסף יזרחו אהבות ראשונות.

מאה במרחק הזמן
(1923-2023-2123)

עדנה חלד

הופעת המאה

לפני כשבוע, בפסטיבל מוזיקת העולם, אני מרגישה לפתע אפיסת כוחות, גוררת את עצמי לאוהל ונשכבת על המזרן. פתאום נשמעים מהבמה, במרחק של כמאה מטרים ממני, צלילים אלוהיים. הלהקה שמופיעה הפעם עולה עשרות מונים על ההופעה הרדומית הקודמת. כל כך אני רוצה לנער את עצמי ולחזור לשם, ברור לי שזו הופעת המאה. לפחות עשרה נגנים ומי יודע כמה עשרות רקדנים ורקדניות מאפריקה או מאינדונזיה או אולי מטהיטי או הקריביים באקסטזה קופצנית, בחצאיות קש ונזורים מפרחי היבסקוס או מחצלות צבעוניות ארוגות מסיבי טאפה או בדי סרונג פרחוניים וחזיות מחצאי קליפות אגוזי קוקוס, בריקוד עז מלווה תופי טם טם או אולי תופי בונגוס וקסטנייטות או שמא תופי ג'מבה ודרבוקות.

בכל מאודי אני מנסה לשלוף את עצמי ולהגיע לשם – כולה מאה מטרים, ממש לא רציני. ועדיין שעה מוקדמת יחסית של הלילה הלבן. אך לא עומדים לי כוחותיי לעזור את חמימתי המצעים ובתנוחה אופקית, בעיניים עצומות ובצער החמצה של פומואיט* ידועה אני מלווה את המופע המרהיב מתוך שק השינה.

למוחרת סיפרו לי שעל הבמה היו רק שני נגנים ולצידם אינסטרומנטים אלקטרוניים חדשניים שניגנו כל מיני לופים מוקלטים.

ואז נזכרתי בסבא.

חייל צעיר וצנום משרך דרכו מרוסיה שבה נפל בשבי במלחמת העולם השנייה, בחזרה לפולין מולדתו. תלאות של מסע רגלי ארוך ורבימהמורות, חודשים של רעב וצמא, חניות ביניים בכפרים נידחים ועבודות מפרכות כדי להרוויח ארוחה חמה או מיטה, אבל הוא נחוש בדרכו, צולח את אלפי הקילומטרים ובליבו תקווה לעתיד טוב יותר. הוא מתיישב בגליציה, הנמצאת בשטח הקיסרות האוסטררהונגרית בקרבת גבול אוקראינה העצמאית, אזור שנכבש על ידי הפולנים בתום מלחמת העולם הראשונה ונקבע כי יישאר אוטונומי בפיקוח פולני.

בשנת 1923, בדיוק לפני מאה שנה, בעלות הברית מכירות רשמית בשלטון הפולני בגליציה המזרחית. אלא שמכיוון שההבטחה לאוטונומיה לא קוימה מעולם והפולנים נוהגים במקום כבשלהם, נמלאת גליציה אישקט נורא. אוירת ייאוש שנובעת מאינפלציה קשה, מקיטוב פנימי וממתחים רבים וגם הסתות אנטישמיות הטוענות כי בחירת המנהיג השמאלני גבריאל נרוטוביץ' שנרצח כמה ימים לאחר עלייתו לשלטון, הייתה בזכות קולות היהודים – כל אלה מזמנות תקופה של חוסר ביטחון והתפרעויות אלימות.

סבא מתגורר אז בבניין קומות עירוני. פתאום, בעודו ישן, נשמעות צעקות של המון עוין ועשרות מטחי כדורים נורים לעבר הבית. בזריזות תחולית סבא תופס את הרובה הישן, הנשק היחיד להגנתו שצמוד אליו באשר ילך, מזנק אל הגג ומתחיל להתרוצץ

מאה במרחק הזמן
(2123-2023-1923)

כאחוז אמוק בכל פינות הגג. מכל פינה הוא יורה כדור או שניים ומייד רץ לפינה נגדית ויורה משם, ואז באלכסון ובצדדים – וחוזר ומסתובב כנשוך נחש – ובתוך שניות יורה עשרות כדורים מכל פינות הגג עד שדורשי רעתו משתכנעים שמולם קבוצה גדולה וחמושה ואין להם שום סיכוי, והם מסתלקים.

סבא היקר, בזכות הדמיון הפרוע שלך שהביא לך תושייה בתחילת המאה הקודמת אני עכשיו נהנית מהדמיון הפורה שלי בפסטיבלי מוזיקה מענגים במאה הנוכחית.

*פומו – FOMO = Fear of Missing Out פחד להחמיץ.

מאה במרחק הזמן
(2123-2023-1923)

אסתר קאמח

כעבור 100 שנה

1923 תרפ"ג/ד

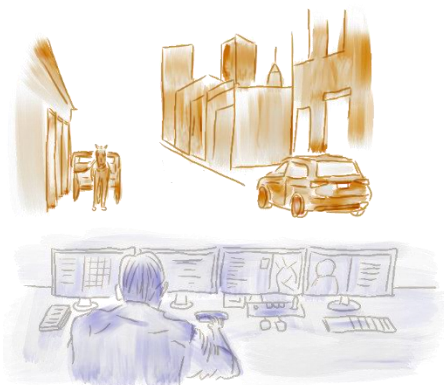
פְּרָכְרָה מְתַגְלָגֶלֶת וְקָרְכָה לְאִשָּׁה
עַל אֲבָנֵי פְּרָכָר בִּימֵי הַרְפֵּב.
אֲנָשֵׁי עֵמֶל עַל שְׂפַח הַמְדַרְכָּה
חֹבְשֵׁי בְרֵט וְלֹבוֹשׁ שְׁמֶרְנֵי
תָרִים אַחַר חֲדָשׁוֹת בְּעִתּוֹנִים.
מִבְּנֵה עֵץ עֲתִיק שׁוֹפֵךְ צֵל.
אֲבָנֵי שְׂפַח הַמְדַרְכָּה נִשְׁחָקוֹת,
נְאֻנָּקוֹת תַּחַת מִשָּׂא צְפוּף אֲנָשִׁים.

2023 תשפ"ג/ד

מְכוֹנִיּוֹת צוֹפְרוֹת בְּכַבִּישׁ סוּאָן
בְּדֵהִירָה עַל אֶסְפֶּלֶט שׁוֹתֵק.
אֲנָשִׁים רְחוּקִים זֶה מִזֶּה
צְמוּדִים אֶל מִבְּנֵה מִצַּל
בְּגוֹפִיּוֹת רְמִזוֹר חוֹשְׁפּוֹת
וּמְכַסִּי קִיץ מְכַסִּים טְפָחִים?
רְכוֹנִים עַל סִלּוּר מְפַמֵּם
חֵלִילָה לֹא לְפַסֵּס.
הָאֵם תִּתְנַעֵצַע 2023 אֶל 1923 ?

2123 תתפ"ג/ד לא תהיה מעברת

תְּחִזֵּת עֲתִידִית מְגַה מוֹדֵרְנִית
בְּמִנְהַרֶת הַזְּמַן עוֹד מֵאָה שָׁנִים
רוֹבֹט אֲנוּשִׁי יִנְהַל תְּחִזּוּקַת הַבַּיִת,
שְׂכָבִים אֶלְקָטְרוֹנִיִּים יִנְהִלוּ פְּעֻלוֹת אִישׁ,
שְׂכָב אֶלְקָטְרוֹנִי תִתְעוֹרֵר יְמִסֹר נְתוּנִים
בְּכָל רֵגַע נְתוּן לֹלֵא שְׁלִיטַת נוֹשֵׂא הַשְּׂכָב.
הָעַם יִנְהַל בִּימֵי דִיקָטְטוֹרָה מְתַנְשֵׂאֵת
בְּשִׁלְטַת רַחֵק בְּלִחְצוֹת פְּפֹתוֹר.
הָאֵם תִּשְׂאָף 2023 אֶל 2123 ?

מייסד: אליהו דיין
עורך אחראי: יאיר בן-דוד
עורכת משנה: עמליה ויניק
איורים ועיצוב גרפי: רובי גורדון

twitter.com/motiv_magazine

motiv-magazine.co.il

info@motiv-magazine.co.il

facebook.com/motiv.magazine

bit.ly/motiv-whatsapp

bit.ly/motiv-youtube

[\(כתב עת\) מוטיב](https://he.wikipedia.org/wiki/מוטיב_(כתב_עת))
[he.wikipedia.org/wiki/מוטיב_\(כתב_עת\)](https://he.wikipedia.org/wiki/מוטיב_(כתב_עת))

instagram.com/motiv.magazine

יישומון "מוטיב" זמין להורדה חינם

